

که غواړئ د سولې او پخلاينې دره
بهرته اوسې، اوربند ټينګ کړئ

دور سوم، شماره هفدهم، 14 اسد، 1398

اوربند

ORBAND

همپالنه
ثبات او

ثبات او همپالنه؛
د تبعيض، خپلښه او د واک د انحصار پای

دوې لسيزې يوه چوکۍ
هغه معما چې لا هم ناحله پاتې ده؟

اوسنۍ سړي چې د پښتو ژبې په اړه پلټنې کوي، په اړه يې مشهوره ده چې په
په پښتو ژبه کې د پښتو ژبې په اړه پلټنې کوي، په اړه يې مشهوره ده چې په
په پښتو ژبه کې د پښتو ژبې په اړه پلټنې کوي، په اړه يې مشهوره ده چې په

Ketabton.com

الرحمن لغمانی
او د ښکلا جراحي متخصص

پس، ځوانه کې، د بدن د دانو، د نوي
دو درملنه، د بدن د سوي او سوروالي،
مونو، د سترگو په شاوخوا کې د سپينو
مېړو او د نوکانو د ناروغيو درملنه

زان قیمت)، ماموریت
یوال مارکیټ
+93 (0) 747777

چاپېش: اسد نازک مطلب کتابتون، ۱۳۹۸، ۱۴۰۰

بسم الله الرحمن الرحيم

سرليکنه

سوله لومړيتوب دی

په شريعت او عرف دواړو کې سوله اصل دی. د سولې د مخنيوي هڅه توطئه ناکامه ده، هېچا دغه ناکامه تجربه نه ده بريالۍ کړې. اته کاله دمخه پخواني ولسمشر حامد کرزي سولې ته د خپل ضد او خېل په پاتېک اچولو دغه پروسه ځنډنۍ کړه، خو مخه يې پې نشوای کړای.

ددغه پې حقيقت دده د شړېدلي واک احتمالي ننگونه وه، خو ده دوه متره سپين ټوکر چې مقدسه کلمه پرې ليکل شوې وه، ملي وحدت ته د گواښ درواغجنه پلمه وگرځوله، په دې اتو کالو کې چې څومره افغانان وژل شوي ددې ټولو پرده پر غاړه ده. د کونډو، يتيمانو، زخميانو ازار به په دنيا او اخرت دده د غاړې زېندس گرځېدلي وي.

دده حکومت او امريکا چې په هېواد کې دننه د طالبانو د حاکميت په سيمو کې د سلگونو دغسې بيرغونو مخه نشوای نيولی، په قطر کې د يوې ودانۍ تر مخ پر سپين ټوکر سپېڅلې کلمه شريفه د سولې پر وړاندې د خپل واک د دوام په موخه هغسې پلمه او توطئه وگرځوله چې جگړه يې اتو نورو کالونو ته اوږده کړه او د بيرغ او موقت حکومت په گډون هر هغه څه مني چې پخپله واکمنۍ کې يې ملي وحدت او ځمکنۍ بشپړتيا ته گواښ معرفي کاوه...

اوس هماغسې تېروتنه، تېر اېستنه، بلکې د سولې پر وړاندې د خپل واک د دوام لپاره توطئه ولسمشر غني را مخې ته کړې ده.

ده دغه توطئه د ټاکنو په پرده کې نغښتې چې له امله يې د سولې لپاره را منځته شوي فرصتونه يو په بل پسې له لاسه وځي، خو دی د واک د احتمالي دوام چانس نشي پرېښودلی. څرنگه چې خلک د کرزي پر هغه ډرامه قضاوت کولی شي، د غني پر دغه توطئه يې هم سرونه خلاص دي، د تاريخ قضاوت همدغسې بې رحمه را وځي. د تاريخ قاضي د واکمن خوښې ناخوښې، زور، زرو او د سترگو اشارې ته نه گوري، بلکې له دې ټولو پورته خپله پرېکړه اعلانوي.

سوله ملي غوښتنه، د ملت اجماع او د الله تعالی امر دی. د سولې لومړيتوب څرگند دی، دغه لومړيتوب هېڅ لوری او ځواک نشي ننګولی.

ټاکنې هدف نه، وسيله ده، که د ټاکنو رڼوالی، امنيت، سرتاسري توب خوندي نکړای شي، د تېر په څېر به د ملت پر اراده يو ځل بيا ډاکه غورځېدلي وي. که ارگ په سوله کې د واک د دوام حرص او د اقتدار د هوسۍ هيلې نشي رېږولي او پخپله خوښه د ټاکنو له ډيزاين سره د خپل اقتدار مراندې تړلې گڼي، بايد پدې پوه شي چې افغانان له هر څه دمخه سوله غواړي، سولې ته ژمن دي، سوله او پخلاينه يې خپل لومړيتوب گرځولی. دا سوله ده چې رڼو، ازادو، سرتاسري او خوندي ټاکنو ته مخه پرانيزي.

اوربند

رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا

دور سوم شماره هفدهم، ۱۹ اسد، ۱۳۹۸

نيولیک

له دې لورپنې تېر/ ۲	يو څو پوښتنې!/ ۷
زما وزگارتيا؛ دوو نوماندانو څه	زه يې هوښيارۍ ته سلام کوم/ ۸
کار رکوه..!؟/ ۳	دوې لسيزې يوه چوکۍ/ ۱۰
وزيرستان: يوه ټوکه، يو	تور او سپين صنعت/ ۱۱
حقيقت/ ۴	څوک د پوښتنې نشته/ ۱۲
دولت ساز، که تابوت ساز ټيم/ ۴	د سپاه سالار
د کرمي بايلات/ ۵	محمد نادر خان
د علم و جهل څلی/ ۶	ليک/ ۱۲

اوربند

د تلپاتې سولې لومړی گام اوربند؛ د ملي جرگې يواځېنی شرط دی اوربند؛ د روغې جوړې پيلامه ده اوربند؛ د جگړې مخنيوی دی اوربند؛ ملي غوښتنه ده اوربند؛ د هر افغان غږ دی اوربند؛ د هرې مور هيله ده اوربند؛ ملي اړتيا ده اوربند؛ ټيکاو دی اوربند؛ د سوکالۍ لوری دی اوربند؛ د بسياینې لار ده اوربند؛ د پرمختگ اساس دی اوربند؛ ژوند دی اوربند؛ له مرگ سره مبارزه ده اوربند؛ د بربادۍ مخنيوی دی اوربند ټينگ کړئ، له اوربند سره کېنئ، پر اوربند راټول شئ.

اړيکي

+93 (0) 788042821 - 0700639383

برېښلیک

spinsahaar@gmail.com

بيه

۲۰ ږ

امتياز

افغانستان

چلوونکي

افغانان

خپرندوی

دانش خپرندويه ټولنه

Ashraf Ghani

1 July 2014 • 🌐

که سل زره ټیټ رتبه مامورین بندیان کړو درد نه دوا کېږي شل تنه
لورپورې مامورین بندیانو ته واچوئ بیا گورئ چې حکومت څنگه
جوړیږي - ډاکټر اشرف غني

See Translation

له دې لورپینې تېر

دغسې امتیازونو کې خپله
برخه خواره گوري، د دښمنۍ
ټول بریدونه یې له بېخه
نړولي او ۲۴ ساعته فول ټایم
د حکومت تخریب ته مورچه
بند ناست دي، ځکه خو نه
د بدۍ او دښمنۍ پر اخلاقو
سر خلاصوي، نه د دوستۍ
او ملګرتیا اصولو ته د ژمنتیا
نوکه نیولی شي.

ملاتړي د نظام د دفاع پر
ځای د خپلو گټو د خوندیتابه
په لالهندۍ اوښتي، د
مخالفانو او دښمنانو خو د
محرومیت له درد او دوکه
انتقام او غوسه سر ته ختلې،
ځکه چې مقام، رتبه، چوکۍ
او امتیاز د وړتیا او استحقاق
د معیار له مخې نه، بلکې
د «آن کار دیگر» پر بنسټ
شخصي لورپینه ګرځېدلې
ده، خو دا چې ړندو ملاتړیو
لومړی دا بې څرته امتیازونه

زه خپل ځان ته وایم، زه ځان ته مخاطب یم، څوک دې خوا نه درنوي،
څوک دې یې ځان یا بل ته اشاره او کنایه نه گڼي.
داسې نه ده چې در ترا میګم، دیوار تو ېشنو. بلکې نېغ پر در غږ کوم او دغه در
زه خپله یم.
زه تاسې ته یوه بله د راز خبره کوم، دا زه چې څه لیکم دا ټول خپلو گناوو، خطاوو،
کمزوریو، تېروتنو، منافقتونو او خیانتونو ته په کتو لیکم، دا ټولې گناوې زما خپلې
دي، ماته د خپلو گناوو- تور مخیو پټه ده، زما ټولې نیوکې زما د خپلو گناوو- تور
مخيو زېږنده دي.
خیر که د «ته» او «تا» په صیغه مې بل مخاطب ګرځولی، خو حقیقت دا دی چې زما
پېنځه واړه گوتې خپل ځان ته لکې دي.

ولسمشر ورته له دویم
مفکر اخو له احمد شاه بابا
او اعلیحضرت امان الله خان
غوره، دروند، سپېڅلی، حتا
معصوم ښکاري، ځکه خو
د غازي امان الله خان «د
فصل ناتمام» د بشپړتیا لپاره
د دویمې دورې پېنځه کاله د
مور شیدې گڼي.
بل اړخ ته هغوی چې په

دښمنۍ تر کچې غوړېدلي
مخالفت لاملونه څرګند وي.
هغوی چې په حکومت کې
یې د گټو ونډه غوښته او له
بې څرته امتیازونو برخمن
دي، خپلې روا ناروا گټې د
حکومت تر سیوري لاندې
خوندي گڼي د حکومت پر بې
پولې ننگه او ملاتړ یې خپلې
تورې له تېکیو را اېستلې،

دا درواغ ده، ته د نظام دفاع
نه کوي، ته د خپلو ځاني
گټو په غم ککړ یې، دا ډېره
بده او بویه چټلې ده، ځکه
ته نور په دغه چټلې کې
ډکي وهلو ته لمسوي چې
له امله یې د مرداریو بوی
تر لېرې په غځېدا دی. یوازې
ماته نه، تاسې ته هم ښايي
د حکومت د افراطي ملاتړ او

شهرت ننگال

زما وزگارتيا!

دوو نومانډانو څه کار راکوه؟!!

وکړم سبا به د هو یا نه ځواب درکوم، هغه هم راسره ومنله او رخصت یې واخیست، خو پېښه دا شوه چې د تلیفون له ایښودو سره دا دنده هم پاتې شوه!

مېرمن مې راته وویل د چا تلیفون و؟ ما ورته ټوله کیسه تېره کړه! راته یې وویل چې دا دنده به نه مني! ځکه چې له دې سره ستا د څه دپاسه ۳۰ کلونو فرهنګي او د ۲۰ کلونو خبریالیزې لاس ته راوړنې په اوبو لاهو کېږي او ته به نور دومره عمر ولرې چې ملت ته دومره کار وکړي؟ او ایا بیا به ستا کار تاته دا مقام په برخه کړي چې ته یې اوس پخپله ټولنه کې لرې؟ موږ نهر ښه یو خو دا کار مه کوه.

نو له دې دندې هم تېر شوم، او علت یې هم څرګند شو.

له دې تجربې راته څرګنده شوه چې زموږ ګڼ شمېر روشنفکرانو د قلم رسالت نه دی درک کړی ددې لپاره چې مشروع سیاست دود کړي د ځوان پور دهنونو باندې کار وکړي او جوړ یې کړي اپوټه د څو پیسو لپاره هغه څه کوي او لیکي یې چې خپله به هم پرې باور ونه لري، چې دې حالت ته گورم د ځوانانو راتلونکې ذهني افق راته ډېر تیاره ښکاري، ځکه چې روشنفکران یې د جوړولو پر ځای د پڼګولو لپاره قلم جلولي او خبرې کوي. په سمه مانا موږ په افغانستان کې لږ شمېر روڼ اندي او روشنفکران لرو هغوی چې د ایډیاوو په اړه فکر کوي او پرته له تعصبه کره فکر ونه له کوټه فکرونو بېلوي ډېر یې لکه د گاډۍ اسونه یوازې هماغه لاره ویني چې نومانډان یې ورښيي.

که دا د ډالرو سیاست روان وي دا به د افغانستان سیاست په ناسمه لار روان کړي او دا چې په خواله رسنیو کې د ډېرو اکاونټو لرونکي نه پېژندل کېږي د استدلال ځای به کنځل ونیسي چې دا چاره وار له مخه پیل شوې.

د کنځلو دودېدل به یو بل زیان ولري او هغه دا چې ګڼ رېښتوني روشنفکران به د خپل عزت د ژغورلو لپاره غلي پاتې شي، دوی به دا وړتیا لري چې د ولس د ذهنونو روښانولو په موخه د نومانډانو تګلارې و ارزوي او کره، کوټه بېل کړي خو له کنځلو د ژغورل کېدا په موخه به غلي پاتې کېږي یا به محافظه کاري کوي او خپلې خبرې به دومره ایډیټ کوي چې خپل اصالت به له لاسه ورکوي.

همداراز دا کنځل یا کنځلو ته ورته خبرې به د روشنفکرانو تر منځ د کینې تخم شیندي او ان سیمه ییزو قامي او ژبنيو توپیرونو ته به لمن وهي. په ټوله کې د نومانډانو له خوا لیکوالان کرایه کول د افغانستان سیاست یوه نا طبعي او دروغجن لوري ته مخ کوي چې ددغه هېواد لوړې ګټې زیانمنوي.

همداراز په دې کمپاین کې به د هغه چا غږ لوړ وي چې ډېرې پیسې په واک کې ولري چې دا هم یو ناولسواک چلند دی.

بله دا چې دغه راز کمپاین سیاسي او ټولنیز اخلاق فاسدوي.

مصطفی سالک

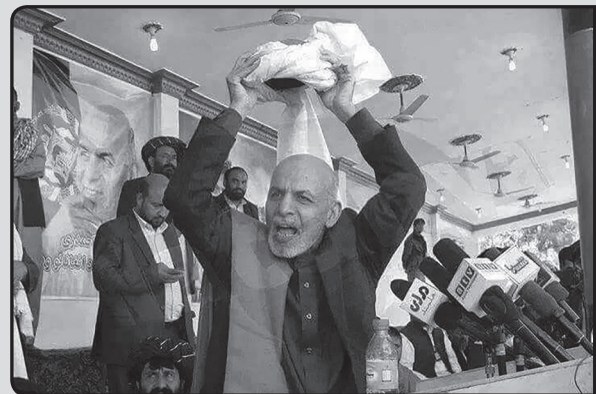
په ټولنیزو رسنیو کې کله کله د یو شمیر نومانډانو پلویان د یو شمیر نورو نومانډانو منډ پالي په دې تورنوي چې ګواکي د پیسو په مټ یې ددغه رسنیو ګڼ شمیر کاروونکي په دې ګمارلي چې د خپل نومانډ هره چاره تایید او بل نومانډ وغندي، زه دا چلند تاییدوم لږ تر لږه د دوو نومانډانو د ټاکنیزو منلو تر ډېرو دفترونو را سره اړیکه نیولې چې دواړو خپلې غوښتې لرلې.

یو نومانډ راته وړاندیز وکړ که په ټولنیزو رسنیو کې یې ملاتړ وکړم نو په میاشت کې به ۲۰ زره افغانۍ راکوي، د لږې شیبې لپاره خو مې وویل تا غوندې کس ته چې له ډېرو میاشتو راهیسې اوزگار یې دا هم یو انتخاب کیدی شي د چا ملاتړ خو به کوي دا نومانډ خو هسې هم تر نورو لږ ښه بریښي. خو په څو شپو کې مې خپله پریکړه په زړه، زړه کې بیرته واخیسته ځکه چې دا کمپاین راته پر عدالت ولاړ ښکاره نه شو، د نومانډ پلوي ملګري راته یو شرط وړاندې کړ او هغه دا چې (زموږ د نومانډ هر دښمن به دې دښمن وي) له دې جملې سره مې زړه ته اندېښنې پیدا شوې، ما له ځان سره وویل چې په کمپاین کې دښمني څه مانا دښمني خو دښمني ده چې کول یې هیڅ برید نه لري، د یوه نومانډ پلوی به ناروا وایي زه به یې هم وایم؟ یو څوک به کنځل کوي زه به یې هم کوم؟ او د دښمني په تعریف کې خو تاو تریخوالي ته هم ځای شته! دا یې هم راته وویل چې ته به یوازې نه یې ګڼ شمیر ملګري به درسره وي چې ټول د یوه دفتر له خوا کنټرولېږي. دلته مې هغه ستغې سپورې او کنځل سترگو ته ودریدې چې په فیس بوک او نورو ټولنیزو رسنیو کې مې له پامه تیرې شوې وې.

خبره به څه اورېدوم له ملګري مې مننه وکړه او د داسې ملګرتیا بڼه مې ترې وغوښته.

اوس به درته د دویم نومانډ خبره وکړم یوه ملګري د هغه دفتر ته معرفي کړی وم او ورته یې ویلي وو چې دغه کس وزگار دی، د نومانډ د کمپاین یوه چارواکي راته وویل چې ته خو وزگار یې یو اسانه کار به درته وسپارو او هره میاشت به ۴۵ زره افغانۍ درکوه.

ما ورته وویل چې کار به مې څه وي؟ ویل یې په رسنیو کې زموږ د نومانډ دفاع کوه، چې رسنی کله د دفاع لپاره څوک غوښت ورځي به، خیر دی هلته زموږ د نومانډ نوم مه اخله چې زه ورته کار کوم خو موږ او تاسو به په خپلو کې پوهیږو، ده هم راته وویل چې ته یوازې نه یې له موږ سره ګڼ نور د پوهنتونونو استادان، روشنفکران او لیکوالان هم شته، دا نومانډ بیخي زما خوښ نه و! خو خپته هم څه غواړي چې خپل تش جیب ته مې وکتل نو ورته مې وویل سمه ده خو زه باید نن شپه په دې اړه فکر

تر لاسه کړي، بیا د حکومت او چارواکیو رانده ملاتړ ته درېدلي او که ددغسې رانده ملاتړ وروسته یې دغسې مقامات او امتیازونه په پچه رسېدلي، هغه کیسې ته ورته معما ګرځېدلې چې لومړی چرګه پیدا شوې که هګۍ؟!

د دواړو احتمال شته، خو ځینو درېیمه لار خپله کړې، دا د افراط او تفريط تر منځ د اعتدال لاره نه ده، دوی غواړي د خپل مخالفت او دښمنۍ په زور سرکار امتیازونو ته اړ کړي، دوی ته د تورې یاري خوږه برېښي، ځکه خو یې د ورځې هم په حکومت او چارواکیو پسې څراغونه را اخیستي دي.

ملاتړي یاران دومره وارخطا او بې صبره څېرې چې له دندې او امتیازونو په مجرد لېرې کېدا د حکومت د کاواکیو، درغلیو او فساد دوسیی پر هماغه شېبه د دوی پر وړاندې لکه څرمېږي را وټوکېږي.

او مخالفان یا دښمنان د سرکار لخوا په یوه سترګه د حکومت او چارواکیو د حسناتو تسبې او د ستاینو ډول غاړې ته واچوي.

زه څوک یم چې له خپلو دریځو یې په شا کړای شم، خو یو حق موږ ټول لرو او هغه ځانته خوندي ګڼو چې موږ دې د خپلو ستاینو او دښمنیو په منلو او همغږۍ نه اړ باسي.

دا دې نه وایي چې زموږ لپاره یې له حکومت سره د پري سر نیولۍ، زموږ په خاطر له حکومت سره د دښمنۍ پر پوله درېدلي دي.

د حکومت رانده پلویان دې هم د خپل ملاتړ او ستاینو له امله زموږ پر اوږو د نظام د دفاع احسان نه باروي.

موږ پوهېږو چې د ولسمشر له سترګو زموږ له غمه خوب نه دی تښتېدلی، بلکې د واک له جل وهلې تندې یې یو ګز ژبه له خولې راوتلې ده، ځکه خو دې د واک تیندک خوړلې منډه زموږ لپاره د احسان او لوړېښو پېټۍ نه ګرځوي. یوه تنظیمي مخور د جهاد په لومړیو کې موږ ته د خپل احسان خورا دروند پېټۍ تړلې و، دده په خبره چې له مېرمنې سره په دې سلا شوی چې د اولاد زېږون ته ښايي ډېر وخت وباسي... ځکه چې جهاد دی، تلفات دي، قربانۍ دي... خو دده له نیم درجن زیات بچیان له ټولو تلفاتو او انقلابونو ژوندي او سلامت ووتل، دده کمال ته ګورئ چې له خپلې مېرمنې سره یې مباشرت پر موږ خپل احسان ګرځاوه؟!!

وزیرستان: یوه ټوکه، یو حقیقت

د اوباما د سپینې ماڼۍ د فاتا چارو مشاور ډینیل مرکي پخپل فاضل اثر
No Exit From Pakistan کې لیکلي، دارالعلوم حقانيه پر ډیورنډ کرښه
ده.

په دې ما تصحیحي یادونه وکړه کله چې د مولانا فضل الرحمن غوږونو ته
ورسېده پیغام یې را ولېږه چې فاتا د نړۍ تر ټولو مظلوم ولس دی، پوهې او
ځواک، ریاست او قلم ټولو ورسره تر میرې مور هم بد چلند کړی، تر څنګ یې
دا ټوکه لیکلې وه:

د پیپلز گوند د وخت بهرنیو چارو وزیر په پارلمان کې د پوښتنو د ځوابونو پر
مهال وپوښتل شو، آیا وزیرستان په وانا کې دی؟

وزیرستان وانا کې دی یا نه، پاکستان
کې څو بېخي نه اېسي، پرله پسې
ریاستي پالیسیو نه همدا حقیقت تر
سترگو کېږي چې د ښکلو او غیرتي خلکو
ښایسته او سخته سیمه وزیرستان یوه
لېږې پرته پاکستان یرغمل کړي خاوره
ده چې پکې مېشت خلک مسلمانان نه،
بلکې پردی کافر(!) مخلوق دی...!
اسلامي جمهوریت پرې قبضه کړې ده
او سړي یې بنديان او ښځې یې لوندې
دي چې پاکستاني مسلمانانو په جهاد

پښتانه هم داسې غلي دي ته وا وزیرستان
هېڅ په پښتونخواه کې نه دی!!
د وزیرو، محسودو او داوړو خويندو ورونو
د نهیلۍ پر وړاندې د پښتنو د بې ننگۍ او
بې غیرته خاموشۍ له امله مو پښتو د
پېغور او ټپت سړي شوه!
یو بېوسه او بې ځوکه پښتون تاسې ته
همدا مشوره درکولۍ شي چې تاسې
افغانستان ته هجرت وکړئ، ځکه نوي
استعمار ته یوازې ستاسې له معدنونو
او کانونو ډک غرونه پکار دي- ستاسې د
جسدونو په کیسه کې نه دی!

کې نیولې ورسره هر ډول قساوت او په
بې دردی مخ کېدل کټ مټ ثواب کې
حسابېږي.
یوه منظمه ریاستي ماشینري د وزیرستان
په اړه دا ډول لوېدلی پروپاګند کوي، ددې
لپاره چې څوک له وزیرستانیانو سره
خواخوږي هم ونکړي.
د نن وزیرستان بېخي د کربلا غوندې دی د
تش بېرني حالت (کرفیو) په پلمه هلته
ناروغان، بوداگان، ماشومان او مېرمنې
له تنډې او لوړې او ناروغیو مري.
د پاکستان خو ورسره اړیکه جلا ده، خو

دولت ساز که تابوت ساز ټیم؟؟

یو ملګری مو د ماربلو کار کوي، نن راغلی و
کیسه یې کوله:
کارونه مو یو مخ ولاړ دي، کوم مال
مو چې راغلی وي هغه په میاشتو په
ګمرک کې ولاړ وي، دلته د کاریګرو او ځي
کرایې را باندې ورځ په ورځ بوج کېږي...

ویل یې، تر څنګ مو هزارهګان د ماربلي

موفقانه ۴۵۰۰۰۰ ټابوت
تنها برای نیروهای امنیتی
طی چهار سال ساختیم!

قبر جوړونې کار کوي، ما
ورته وویل، در این
روزها فقط کار شما
خوب روان است، ما
قرار شستیم، شما هستید
که همه کارها را گرفتید!
ویل یې، هزاره ملګری مې خپه
هم شي، چې څه وکړو، دلته
د ژوند بازار بند او د مرګونو
دوکانونه یو مخ خلاص دي،
زموږ د غني افغانستان خوب
دروغ شو، یوازې د مرګونو لړۍ
ښه اوږده وغځېدله!

کړ، وايي، که کوټه وسوځېده دېوالونه يې پاڅه شول، ځکه خو اوس په دغه ساحه کې دوی خود کفا او پر ځان بسيا دي، پر نیمزالو او بوډاگانو مې هم دغه زهر وازمويل، خو د ځوانانو وینه توده وي، ځکه خو يې په رگو کې ښه ځغېدلې شوای.

اوره دې پر اوږه، منت دې پر څه؟ که ده وزارت- سفارت وهلی، ما د ولایت- وزارت په پچه له ختلو د ډيلي په ننداره وخت اړولی، په دې کې موږ خپلو کې په یو ډول پټ رقابت او سيالي کېوتې وو، زما د بري او گټنې چانس څرگند و، خو دده په خبرو کې جادو و، ده به چې خوله چوله کړه داسې منظرکشي يې کوله لکه کوم مستند فلم چې پر لوی سکرین گوري. داسې نقشه يې درته کښله چې هره کرښه يې ارگ ته غځېدلې، مقام ته د رسېدو لاره يې درته ښودله، دومره څرگنده چې نېغ يې د ارگ پر ختیزه دروازه نښستلې.

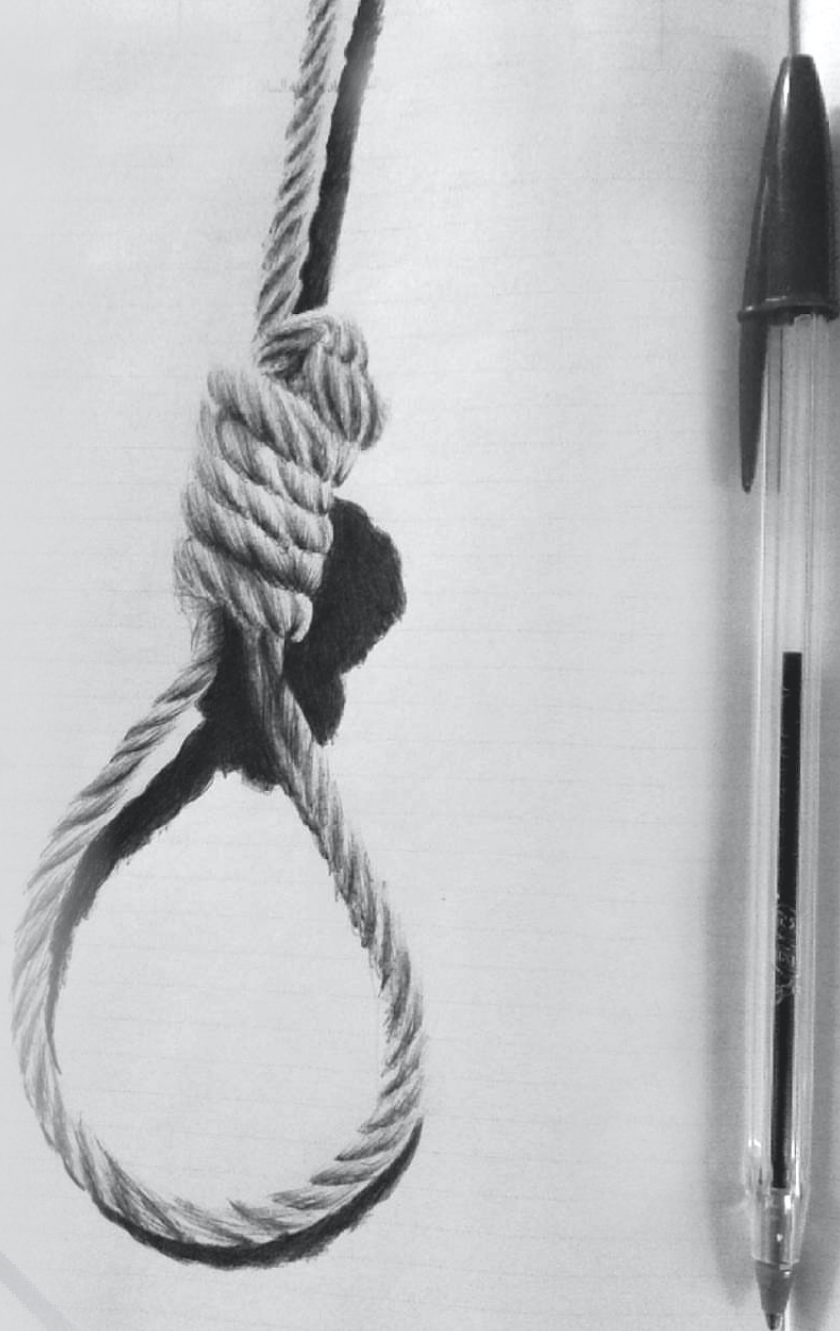
د ارگ شمالي دروازه د سقاو له وتلو تړلې پاتې ده، برهان الدين رباني چې په کومه دروازه وتلی، د هغې پټه نه ده ته لگېدله، نه ماته.

وزير+ سفير چې استعفا ورکړه، لومړی غږ يې پر ما و چې گویا ماتې يې گډه کړه، خو ماته مې والد محترم ویلي وو چې د لښکر يا فتحې په سر کې مه ځه، د ماتې په پای کې، ځکه خو ما هم وار ورومبې کړ او د ماتې له پای مې یو ډول ځان وژغوره.

زما د شامې حس دومره قوی و چې د نوي واکمن له راتلو دمخه مې د هغه بوی حس کولی شوای، دغسې مې د چارواکیو له تلو هم دغسې یوه بوی سپېرمې تخنولی شوای، ځکه خو له تولو وړاندې ما د عزل او نصب د جرې ماشورې سر موندلی شوای...

وزير+ سفير ماته د خپلې زايچې په ښودلو ثابته کړه چې د ولسمشر ستوری په گردش کې دی، څرنگه چې ما د بايلات کومه مخینه نه درلوده، ځکه د احتمالي زیان سودا ته نشوای چمتو کېدلی.

زه هډو ددې خبرې قایل نه یم چې گویا گټه په تاوان کې ولټوم، دغه فارمول ماته سراسر ناسم او غلط مطلق ښکاري، زما په اند گټه د گټې په کاني تر لاسه کېدلای شي، هغه چې وايي، کانی، کانی ماتوي... درې څلور کاله چې ما په ارگ کې په کومه بڼه تېر کړل په حقیقت کې ما د راتلونکي لپاره د خپلې حوصلې او ظرفیت امتحان اخیست، داسې نه وه چې خدای مه کړه احساس او عزت النفس مې بایللی و، ځکه خو په دغه ازموینه کې ځان سر لوری او بریمن گڼم، که څه هم ډېرو مو تر منځ تیرې وټکولې، د ابرو، وقار او عزت النفس خبرې يې په غوږو کې را وڅڅولې، خو ما خپل زغم او حوصله نه بايلله. د کنځلو فول پروف پوست را باندې غوړېدلی و، لکه زغرهوال

د کرمي بايلات

ملا جانان ميرخېل

د اوښ يوه بدبختي دا ده چې پخپلو متيازو کې ښوېږي، بله هغه چې مهار يې په خړه پورې تړل شوی وي.

خو زه پخپلو غولو کې ښوېدلی یم، که څه هم د ډېرو مایه اوښانو د مهار تړلو حق مې له ځان سره خوندي ساتلی، خو ځان مې له دغسې تیندک ونشوای ژغورلی. دا لومړی ځل نه دی چې له دغسې نخري يا تجربې سره مخامخېږم او نه به هم دا زما وروستی تجربه وي چې زما ژوند تجربه، تجربه دی، بلکې ژوند او د ژوند مدار مې ټول پر تجربو را گرځي. ډېرو سره به دا پوښتنه را ولاړه شوې وي چې کومه تجربه؟!

دمگرې د ښوېدو پر تجربه بحث کوو او نورې هغه یار زنده صحبت باقي ته پرېږدو، په ښوېدو کې زما قصور دومره نه دی، لکه د وزير+ سفير صاحب چې دی، زه دده غوړو- پستو خبرو تباه کړم، د وعدو- وعیدو د سرینښو په ډنډ کې يې ونښتم، د ناکامۍ دا توره شپه دده له لاسه را باندې راغلې ده چې له امله

يې اوس خپلو بچيانو ته هم د نېغ کتلو سترگې نشم لرلی...

د اوسنۍ زمانې اولاد دی، نه چل ورسره کېدلی شي، نه پر درواغو ورسره چلېدلی شي، په گېډه کې دې کولمې گزوي، د جاسوسانو په څېر درېسې لگېدلی وي، زموږ خلک دومره ورځپاڼي، خدای وهلي، شيطان شرمولي دي چې واک، چوکۍ درنه ولاړه شي، لکه باد دې چې ختلی وي، پر ته دې هم داړو جينگولو ته نشي چمتو کېدلی. د مېرمنې او بچيانو پر وړاندې دې هم پس پوکنۍ چاودلې وي. د غولولو په دوسيو کې دا زما لومړنی کېس دی، له غولولو که په چاپي تېروتنو کې لومړی لام له کمپوز پاتې شو، ما خپلې غاړې خلاصې کړې.

زه تراوسه هېچا نه وم غولولی، خو د وزير+ سفير غولونه داسې وه چې تر ډېره ما فکر کاوه چې گنې وزير+ سفير غولېدلی دی، چې زما غولولي اوس هم په کامه کې د گورې په پلور ساه تېگا وهي، ستمی يې خېژي.

زما تر شا د غولولو تاريخ پروت دی، ما دغه تړېښنگ يا تمرین له ځوانانو پیل

د علم و جهل څلی

شعار ورکړ او خپل ژوند يې د مملکت د پرمختگونو او د اولوالامر له پاکو هیلو څار کړ او د ځان لپاره يې تلپاتې ژوند او تاریخي نېکنامي تر لاسه کړه. نوموړی نېکمرغه یادگار او ویار د ۱۳۰۴ لمریز کال د جوزا په ۲۳مه جوړ شو چې د وطن راتلونکی نسل د حقیقت د لارې د هغو وطن‌دوستانو او پوهه خوښوونکیو سرښندنو ته په درنه سترګه وګوري او افغان بیدار او حق پلوه وګړي د خپل ویار لامل او لارې مشال و ګرځي. د افغانستان د پوهي او پرمختګ د لارې شهیدان د لوګر حاکم محمد عمر د احمدشاه خان خواجه زاده زوی، ملکي غونډ مشر ببرک خان د مزک زوی، ملکي کنډک مشر قومي خان عبدالکریم د سردار عباس خان څدران زوی، ملکي کنډک مشر جان علي خان د حاجي محمد خان هزاره زوی، ملکي ټولې مشر جان محمد خان د مهر علي خان هزاره زوی، د تنیو د قوم خان ورېښمین خان د بازګي زوی، قومي ملک مکرم خان د زمبر خان وزیري زوی، نیاز میر خان د ولي خان وزیري زوی، ملک محمد خان د ولي داد خان وزیري زوی او داسې نورو څخه عبارت دي...

د دېوال په کښتۍ برخه کې د امانی دولت نښان چې له ۱۳۰۱ لمریز کال راهیسې د دوه تورو او تاج لرونکې خولۍ چې د غنمو وړي ترې را چاپېره شوي دي، پر دېوال رسم شوی دی.

د «علم و جهل» څلی د دهمزنگ په سیمه کې د پل آرټل، توپ غونډۍ، د شېر دروازې د غره تر څنګه، د افغانستان د خپلواکۍ د ساتلو د لارې د سرغندویانو په یاد، د کابل په لوېدیځه سیمه کې د ۷ متره په لوړوالي د مرمرو پر ډبرې، د ټیږې په یوه غونډۍ د ۱۳۰۴ کال د جوزا په ۲۳ نېټه جوړ شوی دی.

په دې څلي کې د پکتیا د جګړې تاریخچه او د هغو ټولو سرتېرو او قومي مشرانو چې د امانی دولت د دفاع په لار کې یې ځانونه قربان کړي وو، په لاندې توګه حک شوي دي:

«د هېواد د هوښیار او غیور ملت د زمریانو اولادونو د لوړ ارزښت لرونکیو سرښندنو په پام کې نیولو سره چې د جنوبي د سیمې له تاریکي خوښوونکیو یاغیانو سره یې په جګړه کې وکړې، کومه چې په حقیقت کې د پوهې او جهل سیالي وه او په ۱۳۰۳ لمریز هجري کال کې د اعلیحضرت، الغازی (امیر امان الله خان) د افغان ملت ژغورنکي یعنی د افغانستان پرمختګ غوښتونکي پاچا د ملي ودې او د علم و تمدن د لوړتیا غوښتنې د پروګرامونو پر وړاندې را پورته شوی و، په ټینګ هوډ او تکل د خپل دولت د شرف او درناوي د ساتنې په موخه د بغاوت شعارو اشرارو بې لارو جګړه‌مارانو چې ناوړه ارادې یې درلودې، د مخنیوي کوښښ وکړ او د اسلامي همت او غیرت له مخې یې د مقابلي

ګاډی د سپکو، سپورو مردکیو هېڅ خوله نشوای را باندې لګولی... ما ثابتۀ کړه چې د خان لخوا خربشو څومره لوی ویار او اعزاز دی، دا د سولې عالي شورا برکت دی چې ما کې یې د زغم او صبر زړی په لویه او ګوره ونه واړاوه چې ټول عمر به یې تر یخ سیوري لاندې د خوند سترګه پټه کړای شم. له وزیر+ سفیره زما گيله دا ده چې د څو کالو دا ټوله خواري او لاسته راوړنه یې را څخه په سیند لاهو کړه. دده زړه و د ګوډ پېري بند را وتړي، خو له هغه سره ما دمخه په ارګ کې ګوتې لګولې وې، ده زه برناکه خپلې فتح خانۍ او د شپېتو برېڅو ننگونې ته ګواښ پېژندلم، خو په حقیقت کې همدا ګوډ پېری د ولسمشر په رګو له ورننوتو هغه تور مار ګرځېدلی و چې پر سر به دې واهه په لکۍ جګېده چې پر لکۍ به دې واهه پر سر به درته درېدلی و.

د ارګ ټول نومونه او شخصیتونه مستعار او جعلی دي. ډېرو یې په همدغو مستعارو او جعلی نومو او شخصیتو موقعیتونه نیولي دي. ډېری مستعار نومونه له ځناورو او کومېدې فلمونو او ډرامو څخه په پور اخیستل شوي، لکه خرش پرش، جرلنډو، بجاج، خو ځینې د ارګ د متفکرو مغزو تخلیق دی لکه غرتاوو، ډوزمار وغیره وغیره چې مانا او مفهوم یې د لغاتو په کتابو کې هم نشي موندل کېدلی.

د زیان دغه سودا هغه مهال زما د غاړې غور، د پوزې پېژوان او د دار پری وګرځېد چې پر ولسمشریزو ټاکنو د شکونو لړۍ وغوړېدې او شکاکانو خپل ایمانونه په دغسې ګومانونو وزیانول.

خو وزیر+ سفیر په دې ډاډه و چې پخه پټه یې میدان ته نه ده را اېستلې. دده پخه پټه مؤقت یا سرپرست حکومت و چې ده یې د یوې یوه نوماند په توګه په ویښه خوب لیدلی و، ځکه خو یې د مؤقت یا سرپرست حکومت له تورو نخودو زما جېبونه را ډک کړل، ماته هم دا له ټولو ګټوره سودا برېښېدله چې هم کابینه د باور د رایو له کړاو ژغورل شوې وی، هم یې اوږې د وکیلانو له دباو او ناز و نخرو سپکې وای، ماته مالومه، بلکې بقلم خود را باندې تېره وه چې د باور رایې په اخیستو کې ولایت خورلي څه ډول په یوه وار سړی استغراق کولی شي، خو اوس چې د سرپرست یا مؤقت حکومت تمه یو څه ټکنۍ ده، ماته د ګاټ او کور تر منځ منډه دومره ستومانوونکې نه ده چې په حرکت کې برکت دی، همدا زما راتلونکی جوړوي، خدای او صنم دواړو ته دې رسوي.

نور زما لالهاندي پای ته رسېدلې، ابازو له را رسېدلی یم، که حکمت‌یار مې حکومت‌یار نکر پر مخ لاړې را تو کړئ!!

AFGHAN PEACE CONFERENCE

22nd June 2019

يو خو پوښتنې!

د حفيظ الله تراب

هم وو چې هغوی د افغانستان د تاریخ، نوم او ټولو ارزښتونو ښکاره دښمنان دي، تاسې ته په دې ځان بد نه ښکاره کېده چې دا ډول خلک مو ملګري وو؟!

- ولا دې ته مو په لومړي وخت کې پام نه و، خو اصلي خبره دا ده چې د سړي زامن موږ سره کله دوستي کوي، موږ مجبور يو چې هر ډول خلک له ځان سره کړو، اوس یوازې همدوی را پاتې دي.

- مننه! د افغانستان ددغو دښمنانو له ډلې یوه قریشي ته وویل، د ډیورنډ له کرښې پولادي زنځیرونه تاو کړه، ددې خبرې په اورېدو مو وجدان لږ څه خپه نشو؟!

- خبره دا ده چې دلته ډېر سیاسي چارواکي وجدان لري نه، نو چې وجدان نه وي، خپه به څه شی شي؟!

- دا خو مو رښتیا وویل، اوس به راشو چې ستاسې ددې سفر لاسته راوړنه څه وه؟!

- زموږ لویه لاسته راوړنه دا وه چې له راتګ سره سم مو سمدستي د حکومت پر ضد غونډه وکړه! او دا مو ورته جوتنه کړه چې دا دی موږ هر څه کولای شو.

- ستاسې غونډې دا مانا لرله چې د پاکستان موخه مو ډېر ژر پلې کړه، که څنگه؟!

- خبره مو سمه ده، له یو چانه چې څه اخلي، نو یو څه به ورکوي هم کنه!

- دا څو ده، خو ټول خلک وايي چې تاسې مزدوران، پوډریان او یو څه لېونیان غونډې ته وړي وو؟!

- مزدوران او لېونیان زموږ د ټولنې تر ټولو لوی قشر دی، دوی پر موږ حق لري چې یوه ورځ کار خو ورته پیدا شي!

- خو ویل کېږي چې اوس یو شمېر مزدوران پر تاسې څارنوالۍ کې عرضه کوي، دوی وايي، زموږ مزدوري یې لا نه ده راکړې؟

- دلته وروره خلکو ژوندي انسانان تېر کړل، لوی لوی جايدادونه یې وخوړل، چا یې په... کې پرې واچاوه او بیا موږ خو د هېواد د اوباشانو او لنډه غرو لویې لویې ډلې لرو لاس دې خلاص وي!

- نره خبره مو وکړه! بس کارنامو ته مو دوام ورکړئ! ستاسې د ډول ډول گلانو د کرلو په هیله!

ټولو نه مخکې ستړي مه شئ، د پاکستان له سفر نه په خیر راغلی، زه باوري یم، چې ستاسې هیئت به د ښو لاسته راوړنو سره راغلی وي، ځکه ستاسې په ډله کې ډېری داسې خلک وو چې د هېواد له عزت او خپلواکۍ سره ډېره مینه لري، زه خبر شوم، چې تاسې د سولې د راوستلو په برخه کې هلته تللي وئ؟

- همداسې ده موږ ددې لپاره تللي وو چې په افغانستان کې خدای سوله راولي او دا زموږ مسوولیت دی چې په دې برخه کې باید هلې ځلې وکړو.

- ډېر ښه، ډېر ښه، خو دا راته وواياست، چې تاسې هلته چا لېږلي وئ، حکومت که ولس؟!

- له حکومت سره خو زموږ دښمني ده، موږ یوازې خپل ولس ته په درنه سترګه ګورو!

ځکه مو نو ورسره ومنله!

- ډېر ښه! له دې نه معلومېږي چې یا خو تاسې رانده یاست او یا په پخه تیږه د هغوی چوپړ کوئ؟!

- هغه څنگه؟

- هغه داسې چې په دې یو نالوستی افغان هم پوهېږي چې پاکستان له افغانستان سره هغه لوبې کړې چې یوه کافر به هم له بل کافر سره نه وي کړې، هره ورځ ترکونه بمونه را لېږل، په لکونو افغانان وژل، په تورخم کې کلونه کلونو د افغانانو د ښځو او نرو بې آبي، په ښارونو کې د زرګونو ماشومانو او خلکو وژل، د افغانستان تاریخي اثار لوټل، ملي پوځ له منځه وړل او په دې ټولو بیا پخپله اقرار کول، نو چې داسې ده، تاسې ورته څه وویل؟!

- موږ یې خبره ومنله او ځکه مو ومنله که خدای وګړي په راتلونکې کې مو واک ته ورسوي!

- تاسې پخپله مرز یاد کړ، نو د مرز نه بله څه تمه کېدای شي؟!

- ښه یانې واک ته د رسېدو لپاره تاسې هر څه ته تیار یاست؟!

- رښتیا خو دا ده چې د سیاسي واک خوند تر بل هر شي ډېر دی او په اوس وخت کې چې په پخه تیږه دووس نشي، نو کله دې هم دا ارمان نشي پوره کېدای.

- ډېر ښه! ستاسې په ډله کې داسې خلک

- ستاسې خبره خو دا مانا لري، چې د افغان حکومت له اجازې پرته مو هلته تشریف درلود او په دې سره مو حکومت ته یو ډول چېلېنج ورکاوه چې دا دی موږ کولای شو د حکومت له دښمنانو سره معاملې پیل کړو او که ولس لېږلي یاست، نو ولس خو له تاسې هېڅ خبر نه دی او نه هم ستاسې له ولس سره څه کار شته، سهې خبره خو دا ده چې پخپل سر مو وړ هی کړي و. څه دا هم پروا نه لري، خو د پاکستان د بهرنیو چارو له وزیر سره چې تاسې په کومه غونډه کې ناست وئ، نو داسې ښکاره کېده، لکه یو ښوونکی چې شاګردانو ته لکچر ورکوي، هغه پورته او تاسې یې لاندې کېږولي وئ، آیا تاسې ته ځانونه بد نه ښکاره کېدل؟!

- ولا دې ته خو هلته زموږ دومره پام نه و، خو وروسته چې موږ په رسنیو کې خپل انځورونه ولیدل، نو رښتیا هم موږ ډېر سپک ښکاره کېدو.

- مننه، د قریشي صیب د خبرو عمده ټکی دا و چې موږ او تاسې ډېر پخواني دوستان یو، خو دا بل څوک دی چې زموږ او ستاسې اړیکې یې خراب کړي دي، په دې برخه کې ورته تاسې څه وویل؟!

- موږ ته د هغه خبره سمه ښکاره شوه،

زه يې هوشیاری ته سلام کوم!

شیخ محمد بن راشد المختوم د دوبي پاچا دی. دی د نړۍ په انقلابي رهبرانو کې راځي. شیخ محمد په فبروري ۲۰۰۶م کې د دوبي واک تر لاسه کړ او په لسو کلونو کې یې د ریاست تقدیر بدل کړ. دوبي نن د سیلانیانو او سوداګرو جنت یادېږي. له ټولې نړۍ څخه یو نیم کروړ سیلانیان او سوداګر هر کال دوبي ته راځي.

دا د هوتلونو، موټلونو او سودا کولو ښار هم دی، دا د سپورت د مینه والو او لوبغاړو وروستی منزل هم دی او د عیاشیانو جنت هم، د دوبي رقبه ۴۱۱۴ مربع کیلومتره او نفوس یې نژدې دوه نیم میلیونه دی. موسم یې تود او ځمکه یې شگلنه ده، خو سربېره پر دې یې ۸۳ اربه ډالر GTP، هر یو کس یې ۲۴ زره ډالر عواید او سوداګریز حجم یې یو عشریه ۴ کرب درهم دی. افغانستان یې د رقبې او ابادۍ په پرتله ۷۰ ځله لوی دی خو کاروبار یې پینځلس چنده کوچنی دی، ولې؟ ځکه چې دوبي د شیخ محمد بن راشد المختوم په څېر واکمن لري، خو موږ له دا ډول څیرکو خلکو څخه محروم یو.

الخلیفه) هم، د نړۍ تر ټولو لوی د اسانو ځغل ځای هم، روغتیايي ښارونه هم، میډیا ښار هم، نړیوالې اکاډمۍ ښار هم او د نړۍ ښایسته جوماتونه هم... د دوبي سوداګریز ډګرونه د نړۍ په ۹۰ تر ټولو بوختو بندرګاهو کې راځي او په ګلف کې د سیلانیانو له لارې تر ټولو لویه مالیه او ګټه تر لاسه کوونکی ریاست هم دی. دا ټولې لاسته راوړنې او ویاړونه د ځانګړو مفکورو ایکسپرټ هم دی او ماسټر هم. دا د شیخ ددې ځانګړو او په زړه پورې مفکورو پایله ده چې تاسې کله دوبي ته لاړ شئ، د کوم سړک په یوه غاړه ودرېږئ خپل کین او ښي لوري ته وګورئ تاسې ته به دا ښار له نیویارک، لندن او ټوکیو کم تر سترګو نشي. دا د هغه د ځانګړو مفکورو کمال دی، تاسې ته نن په دې ښار کې مرغان هم تر سترګو کېږي، باغونه هم، مصنوعي اېشارونه هم او اباد ساحلونه هم، دا ښار، دا ریاست د پرمختګ نوی مثال دی او ددې مثال پګړۍ د یوه شخص پر سر تیرل کېږي او هغه شخص شیخ محمد بن راشد دی.

د شیخ محمد بن راشد المختوم نوی مفکورې هم په ټوله نړۍ کې حیرانتیا خپره کړې ده. هغه په دوبي کې د خوښۍ او زغم د وزارت جوړولو اعلان وکړ. دا

وزارت به د هېواد په خوښۍ، سکون او ښکلا کې هم اضافه وکړي او خلکو ته به د زغم سبق هم ورکړي، دا وزارت که جوړ شي او رسماً کار هم پیل کړي، نو دا به د نړۍ لپاره انقلاب ثابت شي.

موږ انسانان له لومړۍ چیغې نیولې تر وروستۍ سلګۍ پورې په دې ځمکه کې یوازې درې څیزونه لټوو، خوښي، سکون او هوساينه. موږ که یوه ورځ کینو د خپل ژوند تجزیه وکړو، نو به په دې منلو اړ شو، موږ ته د الله (جل جلا له) راکړې ډېره زیاته ده، خو سربېره پر دې هم خوشحاله، ارام او هوسا نه یو، ولې؟! تاسې ددې ولې له ځواب وړاندې یوه بله څېړنه هم وګورئ، د نیویارک وال سټریټ د نړۍ اقتصادي پایتخت دی، هلته د نړۍ تر ټولو لویو ادارو، کمپنیو او شتمنو دفترونه دي.

د نړۍ تر ټولو لوی نیویارک سټاک ایکسچینج هم دلته دی. ددې کاروباري حجم ۲۰ تریلیونه ډالر دی. نن نه څو کاله وړاندې چې د وال سټریټ له واکمنو او شتمنو څخه وپوښتل شول ((آیا تاسې خوښ یاست؟!)) نو د نړۍ د ۹۹ عشریه ۹۹ سلنه شتمنو ځواب و ((موږ تر ننه پورې د خوښۍ له نعمته بې برخې یو)) تاسې وال سټریټ پرېږدئ! تاسې له خپله ځان وپوښتئ! تاسې له خپل شاوخوا خوشحاله خلکو وپوښتئ! تاسې ته به په دوی کې هم تر ډېره پورې خلک ژر رنځ لرونکي، دردمند، مړاوي او پخپل ذات کې تنها تر لاسه شي. ولې؟! هېچا تر ننه پورې هغوی ته د خوشحالی په اړه نه دي ویلي، چا ورته د خوشحاله کولو هېڅ روزنه او سپارښتنه نه ده ورکړې. چا هېڅ پوه کړي نه دي چې د زغم او خوښۍ خپلو کې ژوره اړیکه ده، څومره چې خپل زغم او برداشت پسي ډېروئ، په خوښیو کې به مو هومره اضافه کېږي او چا ورته

په شیخ محمد کې داسې څه خوبي ده چې له مخې یې دوبي د نړۍ تر ټولو نوی پرمختللی ریاست جوړ کړ او زموږ په واکمنو کې داسې څه خامي ده چې له مخې یې زموږ هېواد پرمختګ نه کوي؟ په شیخ محمد کې درې خوبۍ دي، نړۍ کې که هندو وي، سېکھ وي، عیسوي یا یهودي وي، هغه یې له بریا او هنر په تر لاسه کولو او زده کولو کې ځنډ نه کوي. شیخ ته چې په لسو کلونو کې د نړۍ له کوم هېواد او شخص نه د بریا نسخه تر لاسه شوه هغه سم له واره تر لاسه کړه. بله دا چې دی له دې څیزونه سم له واره ((امپلي مېنټ)) کوي، مشوره کوي، پرېکړه کوي او کار پیلوي. هغه زموږ په څېر بحث مباحثه، صلاح مشوره او د پوتانو په انتخاب کې وخت نه ضایع کوي او د هغه درېیمه خوبي د هغه ځانګړې مفکورې دي.

دوبي د ګلف لومړنی اسلامي ریاست و چې ټولنه یې لیبرال کړه. په هغې کې چادري او سګرېټ څنګ په څنګ اوسي، په هغې کې جوماتونه او خرابات دواړه دي او د دواړو تر منځ د قانون دېوال ولاړ دی چې په هغې کې له سمندر لاندې هوتلونه هم دي، د نړۍ تر ټولو لوړه ودانۍ (برج

خلکو د وس خبره نه ده.
له تېرو ورځو راهیسې د خوښۍ
په شپږو بنسټي ټکیو د طبي
څېړنو له لوستو سره مخ شوی
یم. دې څېړنې ښودلې ده چې
د خوښۍ په شپږو عناصرو
کې خوب په لومړي هغه
کې اڅي، تاسې چې تر څو
پوره او ژور خوب وانځلی، تر
هغې پورې به مو په جسم
کې د خوښۍ نښې پیدا نشي. بل
عنصر ورزش دی، تاسې چې تر
څو پورې هره ورځ له یو ساعت
څخه تر ۲ ساعته پورې ورزش
ونکړئ، تر هغه وخته خوشحاله
کیدئ نشئ. درېیم عنصر
د خدای په ذات مبارک
باور او الهي ذکر
دی، خلورم
عنصر یې
مناسب او
صحت

دا هم نه دي ښودلي، برداشت د انسان
ذاتي صفت کم او د ټولنې خوبې زیاتوي.
که ستاسې سړک، کوڅه، ښوونځی، دفتر
او ستاسې په مارکیټ کې زغم نه وي، نو
ستاسې د ذاتي زغم آبي به ژر للمه شي،
تاسې که هر څو زده‌کړیال او مهذب
یاست، ستاسې زغم به ځواب ورکوي.
زه خپله په ذاتي کچه د برداشت د بحران
ښکار کېرم.

ماته به غوسه نه راتله، ما به په لویه
خبره خندل او زغمله به مې، ما به ۹۰
سلنه ټلیفوني زنگونه اخیستل، د برېښنا
لیکونو ځواب به مې ورکاوه او پیغامونه به
مې هم لوستل، خو له تېرو څو میاشتو
مخوسوم چې اوس په غوسه کېرم.
معاینات مې هم وکړل. وینې فشار مې
هم نورمال و. شوگر هم عموماً سمېږي،
الحمد لله کومه کاروباري، کورنۍ او
ټولنیزه پرېشاني هم نشته، خو سربېره
پر دې بیا هم راته غوسه راځي، زغم مې
کمېږي، ولې؟! زه چې کله هم په دې ټکي
فکر کوم یوازې یو ځواب تر لاسه کوم
(کله چې په ښار کې زغم نه کېږي، کله
چې خلک په لارو کوڅو کې یو بل وهي
او سره ټکوي، نو بیا عام انسان تر کومه
وخته خپل زغم سنبال کړي!!).

ماته له خپل مثال څخه محسوسېږي،
چې زغم د خلکو مسئله نه ده دا د
ریاستونو ستونزه ده او تر هغه وخته
پورې چې ریاستونه زغم او خوښۍ دواړو
ته هومره اهمیت او پاملرنه ورنکړي څومره
چې معارف، صحت، انصاف او دفاع ته
ورکوي. تر هغه وخته به په خلکو کې
خوښي او زغم پیدا نشي، تاسې خپله
فکر وکړئ! په هیواد کې چې هر شخص،
هر شخص ته کافر، بې ایمانه، منافق،
دله-دووس او... ووايي، نو خلک به یې
تر کومې پورې وزغمي. تاسې د خوښۍ
تر لاسه کولو لپاره د یو غږ په لمنه،
کوم سیند په غاړه، کوم ریستورانټ،
چای‌خونه، سېنما، لایبرېري او یا کوم
جومات کې ناست یاست او ناڅاپه مو یو
شخص مخې ته راشي درسره احتساب پیل
کړي، نو تر څومره پورې به خوښ پاتې
شې!

زه تېرو ورځو کې خپلې لور سره یوې
آیسکریم خونې ته ولاړم موږ قابونه په
لاس کې نیول چې یو ښاغلی د هوایي
سفرونو په اړه د فتوې اخیستو لپاره را
ورسېد، ما ورته په عاجزۍ سره عرض
وکه ((صاحب! زما لپاره د آیسکریم دا
قاب د نړۍ له ټولو ډگرونو ډېر قیمتي
دی، تاسې مهرباني وکړئ ما مې له خپلې
دې څلور کلنې لور سره یو ځای خوشحاله
پرېږدئ!!)) هغه ښاغلي خو خوله وړانه
کړه او ولاړ، خو زما خوښي یې را ترخه
کړه.

د خوښیو او زغم دې کوچنیو-کوچنیو
شېبو ساتنه او خوندي کول په هر حال د
ریاستونو مسوولیت دی، ولې؟! ځکه چې
دا دواړه ټولنیز کلتور ته محتاج دي او دا
کلتور ریاستونه را ولاړوي او زېږوي. دا د

الله صلی الله علیه وسلم او صحابه‌وو
ډلې پخپلو کې ووېشل شي، د کفر فتوی
چې د موبایل له سیم څخه ارزانه او
اسانه شي او جوماتونه چې د الله جل جلا
له پر ځای ډلو ته منسوب شي نو کوم
نېکمرغه به په اطمینان سره عبادت وکړي
شي. په هېواد کې چې د خرو غوښې په
ښکاره پلورل کېږي، پکوړې، سمبوسې او
کباب په موبل غوړو کې پخول کېږي.
سبزیانې د گټرونو په اوبو-اوبه کېږي او
ریستورانټونو او دوکانونو څخه مړې مږې
را وځي، نو د کوم بدمرغه خوراک به پوره
شي او کله چې په هېواد کې د روزگار لارې
چارې محدودې کړل شي، کارخانې بندې
او پلور و پېر ځایونه مخ په ډېرېدو شي.
کله چې په پټي او زراعت کې کورونه او
مارکیټونه جوړ شي او دوه میلیونه خلکو
په هېواد کې یوازې یو څو هغه یې مالیه
ورکوي، نو خوشحالي به څنګه راشي؟
خلک خپلې اړتیاوې څنګه پوره کړي،
په داسې حال کې چې که زغم وي یا
خوښي، دا دواړه له حکومتونو پرته ممکن
نه دي او شیخ محمد بن راشد المختوم
په دې مسوولیت پوهېدو او اخیستو د
نړۍ لومړنی واکمن دی او زه ددې شخص
هوښیاری ته سلام کوم.

بخښونکی خوراک و. پېنځم عنصر یې
انساني اړیکي ول. تاسې چې تر هغه
وخته پورې له هغو خلکو سره په اړیکه
کې ونه اوسئ چې له مخې یې درته
خوښي په برخه کېږي تر هغې خوشحاله
کېدئ نشئ او شپږم عنصر پکې خوشحالي
وه، تاسې چې تر څو پورې خپل او خپلې
کورنۍ اړتیاوې تر سره نکړئ، تر هغې
پورې نشئ خوشحالېدای.

تاسې که دا شپږ عناصر پر مېز کېږدئ،
نو تاسې ته به له اړیکو پرته نورو ټولو
هغو کې د حکومت عمل او لاسوهنه تر
لاسه شي.

په ملک کې چې کله د شپې تر دولس-
دولس بجو پورې بازار خلاص وي، په
هېواد کې د شور خلاف کوم قانون نه
وي، د لاوډسپیکرو، هارنډونو او میوزک
سیستم لپاره هېڅ کومه اخلاقي طرحه او
قانون نه وي او چې په یخنۍ کې هیتري
او گرمۍ کې پکې پکې نه چلېږي، نو کوم
کافر به خوب پوره کړی شي!!

په هېواد کې چې پارک، میدان او جېم نه
وي. د منزل او منډې لپاره خالي ځایونه نه
وي او د سایکل ځغل ځایونه نه وي او نه
جوړېږي، نو ورزش څنګه ممکن دی، په
هېواد کې چې د الله جل جلا له، رسول

دوي لسيزې يوه چوکى

هغه معما چې لاهم ناحله پاتې ده؟

دکتر فرغان احمد توفیر

دا د شنونکیو چاره نه ده، دغه غوټه په تحلیل او ارزونه نشي پرانیستل کېدای، مبصرین یې پته نشي لگولی. د ټاک شویگانو د بحث موضوع نه ده، دغه حقیقت رسنی نشي را برسېره کولی، میدیا یې تل ته د رسېدو مخه نشي موندلې.

دا د لږاتوارونو اړوند کېس دی، ددې پته د وینې او غایطه موادو له لږاتواري کتنو را برسېره کېدلی شي.

دا چې ځینې چوکۍ سرینې لري، که د ځینو مقعدونو کمال دی چې له کلونو بلکې که د توکۍ مبالغې اجازه وي له لسيزو پر یوه چوکۍ یا مقام سرینې بلکې مېخ پاتې دي؟!

هغه څه چې ځانته خوښوي باید نورو ته هم خوښ کړي. ددغې تجربې برکت دی چې نیمه دری واک اوس هم له ځان سره خوندي ساتي. پوښتنه دا ده چې له بهره د چوکيو او مقاماتو له ورود سره دغه سرینې په بهر کې له پيله پر چوکيو لگول شوی که پر چوکيو د قابضو ښاغلیو له بهرنیو موادو

که داسې نه وي سوال نه پیدا کېږي چې یو څوک دې په عبوري، مؤقت، د یوه ولسمشر دوو دورو او د بل د کاري مودې تر پایه پر یوه چوکۍ او مقام سرینې یا مېخ پاتې وي. برابره خبره ده که سرینې وي که مېخ، هرومرو به بهرنی وي چې له قراره د

ښودلې. دا اوس چې اسد دانش په یوناني طبابت او درملو کې د خپل طبي اجتهاد له مخې پر ادلون بدلون د هغو قوت څو برابره زیات کړی دی، د خاکیشا مداري د مودو مجربه نسخه ننگولې ده. د خاکیشا چلېنج دا و چې که چا یې ددغو درملو له کارونې په گپن لاس «بلا مری» قات کړای شو په سکه رایج الوقت پنځه سوه افغانۍ نغده جایزه یې گټلې ده. دانش دغه جایزه پېنځو زرو او د کین پر ځای ښي لاس ته را لېږدولې ده.

ایلفي سرینې چې هېندارې، پلاستیک ان اوسپنې سره ښولې شي، په اړه یې مشهوره ده چې بله برخه به یې ماته شي، خو د ایلفي هغه به یې له ماتېدو خوندي وي، خو له دې ټولو سره د طبیعي پېښو او موسمي بدلونونو پر وړاندې یې مقاومت دومره کره نه دی ختلی، خو د چوکيو سرینې او مېخ له دې ټولو بلاگانو، آفتونو او ننگونو خوندي دی.

په دې وروستیو کې د کارپوهانو لخوا په دغه سرینې کې شوي ملاوت ته په اشارې یو څه ناباوري را منځته شوې، په دې مانا چې په ځینو مواردو کې لسيزې ته نه دی رسېدلی، خو د یو شمېر نورو په اند په دې کې د چوکۍ خاوند وضعیت رول او

جوړ خپل تولید دی!! ځینې کارپوهان صمد باند سرینې یادوي، یو شمېر نورو سرینې کمان یاد کړی چې ترکانانو د کرکیو- دروازو په جوړولو کې ترې کار اخیست، ځینې د کومې بلې مادې له گډولو دغه سرینې دومره مؤثر

اوږېدو افغانستان تر اوسه د ستنې جوړېدو ظرفیت نه دی موندلی. ددغه سرینې یا مېخ د واردولو جواز او کرېډېټ د ازاد بازار په څېر د پخواني ولسمشر حامد کرزي کارنامه ده چې له ټولو دمخه یې خپله پیل کړه، ځکه چې مسلمان

تور او سپين صنعت

ارواښاد استاد عبدالجليل وځدي

هېواد د صنعتي کېدو د لومړنيو هڅو په مرحله کې په هېواد کې د لومړنيو کارخانو د جوړولو په وخت په بالأحصار کې د مطبې ماشين په کار ولوبېد.

اهتمام چاپ او خپرېده، ميرزا د امير شېرعلي خان له وخت څخه مخکې يو ماهر خطاط و او د امير شير علي خان د واکمنۍ په وخت کې د ښې خطاطۍ او ليکوالۍ په وجه ده ته د جريدې او هم د مطبې د اهتمام چارې وسپارل شوې. قاضي عبدالقادر پېښورۍ يوسفزی د دغه اخبار يو محرر و، چې اخبار ته يې مقالې ليکلې او هم يې له خارجي مطبوعاتو څخه مطالب ورته را ترجمه کول. د شمس النهار مسوول مدير معلوم نه و. د دويم کال د لسمې گڼې په څلورو ځايونو کې د ميرزا عبدالعلي نوم ليدل کېږي. چې په دې اخبار کې يې د يوه با صلاحيت او مقتدر سړي په حيث کار کاوه او د ده له نامه سره يوازې د مهمتم کلمه ليکل شوې ده.

د اخبار مهتمم د دغه اخبار د مرام څو ټکي په لاندې ډول ليکلي دي:

اقل العباد ميرزا عبدالعلي حسب الفرمایش احباب، اخبار صدق آثار مسمی به شمس النهار را در مطبع کابل جای نموده. اخبارات صدق آثار سيستان و روس وغيره حدودات را از دفاتر سر کار و الاتبار حاصل نموده درين اخبار درج نموده خواهد شد.... سعی درين خواهد بود که خبر بازاری و پوچ هرگز درين اخبار درج نگردد...

مهربان دوستان، کرم فرمای مخلصان ميرزا عبدالعلی خان صاحب مهتمم مطبعه شمس النهار شهر کابل!

سلمه الله بعد از سلام مدعا اینکه از ابتدای دور عالم تا ايندم گااهی اخبار در ملک افغانستان جاری نگردیده بود بلکه اکثر مردم بالکل طريقه اجرای اخبار و سلیقه مهم آن هم نمیدانستند. الحال که از یمن عدالت بندگان اشرف والا امير صاحب بهادر در کابل صنعت اباد افغانستان گردیده. وضع و تشریف اهالی این دولت خداداد متوجه صنایع و کسب علوم گردیدند و از عرصه دو و نیم ماه اخبار پر بهار شمس النهار درج میگردند هم راست و صحیح و قرین قیاس معلوم میشوند... (۱۳) لکه چې د «سیر ژورنالیزم در افغانستان» لیکوال لیکي: د دې جريدې ليکونکی، مهتمم يو هېوادپال سړی و. او د شمس النهار په پاڼو کې دغه موضوع په ښه ډول راښکاره کېدلای شي. د بېلگې په توگه په يو مضمون کې يې ليکي دی چې د افغانستان خلک د پښې په کرلو کې ډېر تاوان کوي. دوی پښه کړي، مگر په خام ډول يې فرهنگستان په ارزانه بيه خرڅوي او بيا هغوی له همدغو موادو څخه رختونه او ټوکران جوړوي او بېرته يې په ډېر گرانه بيه خرڅوي.

شمس النهار خپل خبرونه د تاريخي پېښو په توگه ليکل. کله کله خو هغه ورڅخه ډېر اوږده شوي او بې خونده شوي دي. په داسې ليکنو کې له لوستونکي څخه اصلي ټکي ورک شوي دي. هغه وخت پهه نورو هېوادونو کې هم خبرونو همدا ډول ليکنه دود وه. په عمومي ډول د خبر ليکنې طرز د امريکا د کورنيو جگړو په جريان کې د هغه ځای د خبريالانو له خوا بدلون و موند او د سرچپه هرم بڼه يې غوره کړه. ... (نور بيا)

د يوه کتاب تيرون دی: «هغو يتيمانو ته چې پلرونه يې ژوندي دي.» درېيمه درجه او درېيمو کې خوار هغه هم داسې يو ولايت دی چې د کرزي کابينه کې يې د ولسمشر د دويم مرستيال په گډون شپږ وزيران چې څلورو يې په وينه او خټه کې هم ورسره نغد شراکت درلود به نفس نفيس حضور درلود، ځکه خو ماته دغه قام هماغو يتيمانو ته ورته ښکاري چې پلرونه يې ژوندي دي، خو د يتيمۍ له خپېرو يې مخونه تک شنه دي.

د دمې او ځنډ يو لامل دا هم کېدای شي چې له سريښ شوي چوکۍ په پورته کولو کله ناکله د ځينو پوستکي په څوکۍ پورې نښتي پاتې شي، ځکه خو د زخمونو ملهم پټۍ ته څه موده استراحت اړين بلل کېږي.

د درېيمې درجې يا په دې کې د خوار ولايت عايد هغسې نه وي چې په کال دوو کې ترې منگول ډکه کړای شي، ځکه خو خس دوزيو ته هم اړتيا ليدل کېږي، يو له دې څخه د درېيمې درجې ولايت له محصولاتو لکه مڼو د يوې کڅوړې پر سر پېنځه افغانۍ محصول چونگی دی. چونگی محصول د پا کستان زېږنده ده، که څه هم له څه مودې يې هلته د الغاء فرمان صادر شوی، خو افغانستان کې يې تجربه اوس هم بريالۍ پېژندل کېږي.

په شريعت کې راغلي که چا د نيکۍ تېره کېښوده نو تر قيامته چې څوک په دغه نېکۍ عمل کوي، په اجر او ثواب کې يې شريک دی او که چا د بدۍ تېره کېښوده تر قيامته يې د گناه برخه وال گڼل کېږي. د درېيمې درجې ولايت د مڼو د هرې کڅوړې د محصول چونگي برخليک د مڼې گل له مشاعرې پر دغه ولس تپل شوی، شونې ده د هغه بل ولايت د سنځل گل مشاعرې له امله دغسې يو محصول خلکو د پښو زولنې نه وي گرځېدلی.

څرنگه چې درېيم گام د اصلي موقعيت په لور دی ځکه خو يې گټه يا غوراوی هغه ازموينه ده چې له دې دمخه يې په څومره مهارت د دوو مخکنيو بېکسه او ناکسه ولايتونو په فتحه کولو کې د خلکو غوښې په کومه وړتيا له هډوکو پوچې کړې او هډوکي په کوم هنر په بېخ شپېللي دي چې د ولسمشريزو ټاکنو کمپاين ته د غوښو پوچول او د هډوکو شپېلل له پخوا زيات اړين بلل کېږي، ځکه چې درېيم بانک هم په دغه تس کې ډوب او کنګال شو.

د وردگو مڼو، د لوگر سنځلو او د لغمان بادرنگو محصول چونگی وروستی هدف نه دی، وروستی د هغو سرحدي ولايتونو فتحه ده چې د گمرک او قاچاق بلا سرچينې په واک کې لري او زراعتي محصولات يې هم لکه جلعوزي د گمرکي او قاچاق عايد له لارې د سرو زرو له تول سره برابر خېژي. البته په يوه شرط چې خوستوال د جلعوزي گل مشاعرې له تېروتنې ځانونه وژغوري.

بدني وړتيا دخپله گڼل کېږي، همدې ته په گټو د نارينه وو په پرتله د ښځينه وو چانس ډېر ښودل شوی. په نوره نړۍ کې چې يو څوک يوه ټاکلې موده، لس يا پېنځلس کاله پر يوه چوکۍ يا مقام تېره کړي، د سرکاري اعزاز وړ گرځول کېږي، که څه هم په دغسې هېوادو کې له ملکې، پاچا يا دوو انتخابي دورو ولسمشر او صدر اعظم پر يوه چوکۍ څوک دومره موده قايم او دايم نشي پاتېدلی.

افغانستان کې د يوې ځانگړې ادارې پر آغلی مشرې سربېره څلورو مرستيال وزيرانو، پېنځو واليانو، دريو وزيرانو، گڼو سفيرانو، د ځانگړيو بنسټونو، يو شمېر نورو لوړ پوړيو چارواکيو دغسې ريكارډ مات او له سره ټينگ کړی دی. پدې کې داسې يوه څېره هم ليدل کېږي چې د طالبانو حکومت کې يې هم د معينيتونو او مقاماتو له مزو او خوندونو خپله لمن، څولۍ، جېبونه، بډه او پلو ډک ساتلي دي. اصلي مسابقه او سيالي د همدغو دوو تنو تر منځ ده چې يوې يې د طالبانو له سقوط وروسته موده پر يوه چوکۍ مخ او پر يوه مقام سريښ تېره کړي او بل يې عين د طالبانو له حاکميت څخه د معينيتونو لړۍ دا دی موفقانه تر وزارت ورسوله.

طالبان نور څه غواړي چې د حاکميت معين يې په ډموکراتيکه کچه وزارت ته ورسېد، له دې بله ستره لاسته راوړنه بله څه کېدای شي؟!

ددغې پرمختيا مهم اړخ دا دی چې جنډر يا جنسيت په مساوي کچه پامور گرځېدلی، ځکه دغه لاسته راوړنه ښايي د سولې او مذاکراتو قرباني نشي، له دغسې يوې کتنې دغه معما هم حل کېدای شي چې له دوی څخه چا له څه ډول سريښ يا مېخ کار اخيستی؟!

له داسې والي به مو هرومرو اورېدلي وي چې درې ولايته يې په لنډه وقفه يا دمه وهلي، د ځنډ او دمې موخه په حقيقت کې هغه استراحت ته پام کې نيول شوی چې د نوي ولايت په فتحه کې د ستراتيژي يا ټاکتيک خورو ورو اجزاوو را ټولولو ته اړين پېژندل کېږي.

ددې لپاره يو سيستم په اتومات يا ډيجيټلي کچه فعال دی، داسې چې لومړی يو څوک تر غور په را نيولو، د درېيمې درجې، بلکې په درېيمه کې هم د خوار او ناکسه ولايت واگي يا برخليک په لاس ورکړي او داسې يو څوک چې تر دې دمه يې د دوو خرو د ورېشو بېلولو کې هم گونډه وهلې، د والي پر چوکۍ د همدغه ناکسه ولايت پر ژوند او برخليک مسلط کړی، گويا دغه ولايت او ولس نوي نابله والي ته د تېرېنگ لپاره په پام کې نيول شوی، څرنگه چې نوی نابله نايي يې د يتيم پر سر زده کوي. دی هم پر دغسې يتيمو خلکو او ولايت د خپلې قصابۍ تجربه، د چور- تالان مهارتونه او د لاس صفايي چمونه پاخه او پر ډبره مارۍ خپلې سترگې نورې هم سرې کړای شي.

څوک د پوښتنې نشته!

عزيزانو د وزيرو مسيدو
غيورو مشرانو!
السلام عليكم و رحمة الله و
برکاته

ستاسې مېړانه او شجاعت د
خپلواکۍ په جگړو کې ماته
څرگند دی. نن بيا د گټنې
تاريخي شېبې دي، موږ
تاسې ته هماغسې غيرت او
مسووليت را په غاړه دی.
اعليحضرت غازي امان الله
خان د يوه سارق او قاطع
الطريق له لاسه له سلطنت
بې برخې شو چې له امله
يې د وطن هره برخه د بې
اتفاقي په اور کې سوځېږي.
افغاني ننگ او غيرت له موږ
ټولو څخه دا تقاضا کوي
چې په اتحاد او اتفاق سره
وطن او ملت ته له ورانې
فتنې څخه نجات ورکړو.

والسلام
محمد نادر

او خلک د تور کاروبار
پيسې د وزارت خزانې په
خدمت کې وړاندې کړي)).
چندمېرم په اثبات کې
سینه و خوځوله، ويې
ويل: ((هو! دا خبره هم
وضاحت طلبه ده. زما
وړاندیز دی چې خلکو ته
تر ۳۱ دسمبر ۹۷م پورې
وخت وټاکل شي. دې موده
کې چې کومو خلکو له
دې پروسې څخه گټه پورته
کړه، ښه، کنه په غبرگون
کې به که له لومړۍ
جنورۍ ۱۹۹۸م څخه هر
چا سره تور کاروبار رسوا
شو هغه به په عين موقع
نيول کېږي او د بند سزا به
ور ته ورکول کېږي، ټول
همدومره وو)).

چندمېرم ټيټ شو، له ټولو
يې مننه وکړه او کېناست.
او بيا د کابينې غونډې پای
ته رسيدو سره سم په
هند کې د (Uolantory
Disscluser of Income
UDIS) (Skeem) اعلان
وشو. رشوت خورو، مخدره
موادو او نشه يي توکيو
پلورونکیو، غلو او... ته
تر ۳۱ دسمبر پورې وخت
ورکړل شو. په ټول هيواد
کې يې خپل مراکز جوړ
کړل چې هلته خلک د
تورو کاروباريانو په اړه خبر
او راپور ورکړي او بيا له دې
وروسته د ورځپاڼو رپورټرانو
وليدل.

د تور بازار او کاروبار خلک
درې درې ساعته په کتار کې
ودريدل پيسې يې جمعه
کولې تر دې چې د ۳ جنورۍ
۱۹۹۸م پورې له حساب
سره سم په حکومتي خزانه
کې نږدې ۷۰ اربه روپۍ
جمعه شوی. د چندمېرم
د وړاندوينې له مخې يو
کرب ۶۳ اربه ۳ کورۍ ۳۳
لکه روپۍ له بوجيو را ووتې
ملي اقتصادي دايرې ته
ننوتې چې په دې پيسو به
کاروبار کېږي، بې روزگاري
به له منځه ولاړه شي.
روپۍ به له يو لاس څخه
په وتو بل لاس او بل څخه
بل لاس ته ځي او د هند د
اقتصادي پرمختگ مزل به
لا چټک شي. په دې ډول
چندمېرم د هند په ورځپاڼو
کې د هند د اقتصادي تاريخ
اتل ونومول شو، خو دلته
هېڅوک د پوښتنې نشته!!!

له پټو اکاونټونو، غلې کړل
شو يو پيسو او بوجيو څخه
په را وتو سرکولېشن ته
راشي او...)).
يو دم يو غړی پورته شو،
ټيټ شو صدر اعظم څخه
يې اجازه وغوښته او بيا يې
چندمېرم ته په تېزه لهجه
ووويل: ((خو وزير صاحب،
تاسې په دومره وثوق سره د
ريکورې دعوه څنگه کولی
شئ؟!)).

چندمېرم سترگې پټې کړې
د يوگايانو په څېر يې اوږده
ساه واخيسته او بيا يې
کرار کرار ساه ووهسته،
ويې ويل: ((زه همدي لوري
ته راځم)). زه فکر کوم که
موږ همدا نن په ټول هند
کې اعلان وکړو. چا سره
چې څومره تور کاروبار او
بازار دی، هغه دې ښکاره
کړي، هغوی څخه دې ۳۰
سلمه حکومت ته ورکړي،
ماليې وزارت ته دې وسپاري
او پاتې ۷۰ سلمه دې په
کاروبار کې ولگوي هغوی
به هم خوشحاله شي او
سرکار به هم مطمئن شي)).
بل وزير وپوښتل: ((خو
پدې سره به سرکار ته
څومره پيسې تر لاسه
شي؟!)).

چندمېرم په اطمینان ځواب
ورکړ: ((موږ په ډېرې
اسانۍ سره له ۴۰ تر ۷۰
اربه روپيو پورې تر لاسه
کولی شو!)).

يو بل وزير ودرېد، د ويلو
اجازه يې واخيسته او بيا
يې چندمېرم مخاطب کړ،
ويې ويل: ((تا خو ويل
هېواد کې ۵ کربه روپۍ د
ځمکې لاندې دي، خو تر
لاسه کېږي يوازې پاو کم
دوه کربه؟)) چندمېرم بيا په
غور کې لاس وواهه او صدر
اعظم يې متوجه کړ، ويې
ويل: ((زما له مطالعې سره
سم دې پروسې څخه يوازې
همدومره روپۍ را وتلې شي،
ځکه د هند دننه يوازې دوه
کربه روپۍ پټې دي. پاتې
۳ کربه له هېواده بهر په
سيکرېټ اکاونټونو کې پرتې
دي. د هغو تر لاسه کولو
لپاره به کوم بل وخت،
کوم بل سکیم جوړ کړو)).
صدراعظم سینه وښوروله
او بيا يې هغه مخاطب کړ،
ويې ويل: ((خو ښاغلی
وزير! ددې څه ثبوت دی چې
موږ ددې سکیم اعلان وکړو

دا ښايي د ۱۹۹۷م جون
خبره ده. هند ته د خپل
اقتصادي پوزیشن سنډالوني
لپاره د ۵۰ اربه روپو اړتيا
شوه. د کابينې غونډه
 وشوه، يو وزير له IMF
څخه د لنډې مودې لپاره
د پور اخيستنې مشوره
ورکړه. بل وزير د ملي
املاکو پلورنې له ادرسه تر
لاسه شويو روپيو وړاندیز
وکر. درېيم وويل. ولې له
يو ((ورور)) هېواد څخه د
څو مياشتو پور وانځلو؟!
د څلورم مشوره عجيبه
وه، ويل يې، موږ به په
همدې هند کې له کوم
لوی صنعتکار څخه
پيسې واخلو، په کال،
شپږو مياشتو کې به يې
بېرته ورکړو. لا د نظرياتو
او وړاندیزونو لړۍ روانه وه
چې د هند د ماليې وزير
چندمېرم ودرېد، له صدر
اعظم څخه يې د خبرو
اجازه وغوښته او بيا يې د
کابينې غړي مخاطب کړل
ويل يې: ((ښاغلیو او آغلیو!
که زه ډرته تر دې هم څو
برابره ډېرو پيسو تر لاسه
کولو طريقه وښاييم چې
نه به يې په اينده کې
بېرته ورکړو او نه پرې سوډ
ورکول راځي، نو...)) ټولو
په بې صبرۍ سره وويل:
((هو! هو! ووايئ!)).

چندمېرم د عادت له مخې
د غور په سر لاس تېر کړ او
بيا يې پيل وکړ: ((ښاغلیو
زما د مطالعې له مخې دا
وخت په هند کې نږدې ۵
کربه روپۍ د تور بازار په
شکل کې شته دی چې نه
يې هندي حکومت کارولی
شي او نه يې هم هغه
خلک چې په ولکه کې
يې دا پيسې دي، که موږ
کوم داسې سکیم او پروسه
وړاندې کړو چې له مخې
يې دا ۵ کربه روپۍ جايز
شکل غوره کړي، نو به دوه
گټې شوي وي)).

هغه د يوې شېبې لپاره تم
شو د برخه والو په څېرو
يې نظر وگرځاوه په نامه
يې لاسونه وتړل او بيا يې
ووويل: ((دوه گټې به وشي،
يو خو به حکومت ته د
ماليې په صورت کې له ۴
زره نيولې تر ۷ زره کورۍ
روپۍ تر لاسه شي بله دا
چې يو کرب ۶۳ اربه ۳
کورۍ او ۳۳ لکه روپۍ به

د لوی اختر په اړه د افغانستان د سوله ییز بدلون بنسټ د مشر فاروق اعظم پیغام

د لوی اختر په اړه د پیر فضل الله تائب قادري مومند، د روحاني شخصیت ارواښاد کان مولوي صیب ځایناستي پیغام

الله تعالی دې وکړي چې دا لوی اختر د سولې له نېکمرغۍ سره راشي، پدې هیله چې د اختر د خوشحالیو او پرکتونو تر څنگ د سولې له خوند او د سولې له ژونده برخمن شو. سردار محمد همدرد / د دارالانشاء رییس

لوی اختر مو بختور، جوونه او قربانی مو قبولي شه. پدې هیله چې دا اختر په هېواد کې د سولې د راتلو او له غميزو د ولس د وتو پیلامه شي.

اختر د ټولو بختور شه

ioqglobal

Internet Services Through Fiber Optic	Wireless Communication Solutions	Wired and Wireless Backbone Solutions
Data Center Engineering and Design	IT Infrastructure Solutions	Security Solutions
Storage Solutions	High-Availability Solutions	Software Solutions and Software Systems
Web-based Information Solutions		

House No 151, Hajee Street on Sharpeh Main Road, Kabul Afghanistan
+93 (0) 20 22 10 21 - 4 1 info@ioqglobal.com 1 www.ioqglobal.com 1@ioqglobal

ORZALA NATURALS اورځالا طبیعي

(افغانی، طبیعي کپاکی)

Between Street 1/2, 2nd Floor, Main Road, Kabul, Afghanistan
Kar-e-4, West to Allama Higher Education Institute 10799143113

ان جي د لوی اختر په اړه د پیر فضل الله تائب قادري مومند، د روحاني شخصیت ارواښاد کان مولوي صیب ځایناستي پیغام

اختر مو نېکمرغه

اوربند ستاسې د ټاکنیزو کمپاینونو تبلیغات په ور بیه خپروي

دیني ارزښتونه باید د واک په منډه کې د کمپاین پښو ته ټیټ نگرای شي

څه فرمایي علمای کرام دین، و مفتیان عظام شروع متین اسلام په جواز او عدم جواز د دې کې چې قرآن کریم ټاکنیزه نښه گرځېدلی شي؟

شهرت نیکال

شهید عزیز الرحمن الفت چې د دموکراسۍ، لسیزې په آزادو خپرونو کې فعال نقش درلود، په افغان ملي جریده کې یې (دین را از خدمت اورنجاع و استبداد نجات داد) لږ سرلیک لاندې یوه افغاني لیکنه راغلې چې سیاست، سیاسي موخو او ګټو ته یې د دیني ارزښتونو د استخدام یو تحقیقي مستند وړاندې کړی او د دربار له چوپړ یې د

ملايانو او دين د ژغورنې لاسخه ښودلې ده. په دغه لیکنه کې د دغه چوپړ خطرناکه پایلې او په اوږده مهال کې ټولنیز او سیاسي زیانونه په ګوته شوي، چې ناوړه عواقب یې اوس صور د سر په سترګو لیدلې او لایې ګورو.

د پاکستان په پارلماني ټاکنو کې جماعت اسلامي «کتاب» خپله ټاکنیزه نښه ګرځولې وه، که څه هم ظاهر نه په کتو، ترلې کتاب پرېښېده خو نقشه او انځور یې قرآن کریم ته ورته ګرځولی و، بین المظور او بادي النظر کې داسې ښودل کېده، بلکې تبلیغ کېده چې کتاب ګڼې فرانکریم دی. دا هغه څخه ده چې دین یې سیاست ته د استخدام په شر اړولی او دیني مقدمات یې د خپلو سیاسي او کمپاینی موخو لپاره د سیاست او اقتدار پښو

ته ټوټه کړې دی. هماغه وه چې په محکمه کې د کتاب په بله د جماعت ټاکنیزه نښه له حقوقي او قانوني اړخ چیلنج کړای شوه او محکمې د جماعت لپاره دغه نښه ممنوع وګرځوله. لوړه پادونه د دې لپاره ده چې د ټاکنو کمسیون، دولت جوړوونکی یا په بله وینا د محمد اشرف غني ټیم ته کتاب نه بلکې په رجیل کې پراښتي فرانکریم د ټاکنیزه نښې په توګه منظور کړی دی.

دا هغه نارنجي ټیم ایستې نه ورته ده چې د هند په ویش کې یې د پښتنو د ویش د توپنې پلې کولو ته په ټولپوښتنه کې یوې خوا ته فرانکریم او بلې ته د هندوانو مذهبي کتاب ایښی و. د همدغه توپنې له امله وه چې پښتانه اود لوی افغانستان مسیمې پر پاکستان پورې وتړل

دانش فرهنگی مرکز- لغمان

په لغمان کې د مجهز (الفت عامه کتابتون) لرونکی دانش فرهنگی مرکزې چې تل یې د هېواد په فرهنگي، ادبي او علمي برخه کې د علم مینه والو ته غونډې، سیمینارونه او علمي بحثونه جوړ کړي دي، ستاسې لپاره جوړ شوی او ستاسې په مرستو به چلېږي...

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library